

PROFESJONALIZACJA ZARZĄDZANIA DANYMI BADAWCZYMI NA UCZELNI BADAWCZEJ

DOI: 10.48745/PPM.Y765-X471

Abstrakt:

Zarządzanie danymi badawczymi staje się nieodłącznym elementem aktywności naukowców, którzy coraz częściej zdają sobie sprawę, że dbałość o dane na każdym z etapów procesu naukowego, w oczywisty sposób podnosi jego jakość. Dostrzegają to także instytucje finansujące badania – od Komisji Europejskiej, poprzez Narodowe Centrum Nauki, Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, czy Fundację Nauki Polskiej – wszystkie wymagają już otwartego udostępniania danych z finansowanych przez nie projektów. Podobne regulacje wkrótce mogą pojawić się na poziomie krajowym i będą dotyczyć prawdopodobnie wszystkich badań finansowanych ze środków publicznych. Konieczne staje się też dokładne zaplanowanie wszystkich aspektów dotyczących zarządzania danymi, od momentu ich wygenerowania, aż do ich udostępnienia w zgodności z zasadami FAIR. Swoje wymogi stawiają też wydawcy, którzy często obligują naukowców do załączenia do artykułów datasetów. Wszystko to sprawia, że ten obszar staje się niezwykle istotnym w kontekście działalności naukowej prowadzonej na uczelni o statusie uczelni badawczej.

Aby pomóc naukowcom sprostać tym wymaganiom, staramy się na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym profesjonalizować zarządzanie danymi badawczymi, co można osiągnąć m.in. poprzez uproszczenie tej aktywności w obrębie uczelni. Wypracowanie odpowiednich procedur, zapewnienie koniecznego wsparcia merytorycznego, a także odpowiednich narzędzi i infrastruktury będzie nie tylko konkretnym i koniecznym wsparciem dla badaczy, ale także zagwarantuje, że dane afiliowane na GUMed będą udostępniane w sposób bezpieczny i zgodny z prawem. Staną się one możliwe do znalezienia, dostępne i interoperacyjne. Łatwiejsze stanie się przez to też ich ponowne wykorzystanie.

Na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym uproszczenie tej działalności już się rozpoczęło. Między innymi została udostępniona obszerna przestrzeń dyskowa do przechowywania danych w sposób bezpieczny, powołany został Zespół ds. Otwartej Nauki w Bibliotece Głównej GUMed, który świadczy usługi konsultacji przy sporządzaniu planów zarządzania danymi, wreszcie rozwijane jest uczelniane repozytorium Polska Platforma Medyczna, w którym datasety są deponowane. Na każdym etapie powstawania danych skorzystać można ze wsparcia, od planowania badań, aż do wyboru odpowiedniego miejsca ich udostępnienia.

MGR AGNIESZKA MILEWSKA
AGNIESZKA.MILEWSKA@GUMED.EDU.PL
ORCID: 0000-0002-4954-9809
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
GDAŃSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

DR JAKUB RUSAKOW
JAKUB.RUSAKOW@GUMED.EDU.PL
ORCID: 0000-0003-3233-7815
BIBLIOTEKA GŁÓWNA
GDAŃSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY

ZESPÓŁ DS. OTWARTEJ NAUKI

- konsultacje planów zarządzania danymi
- narzędzie do automatycznego tworzenia planu zarządzania danymi (w przygotowaniu)
- pomoc w wyborze odpowiedniego repozytorium
- doradztwo w zakresie wyboru właściwej licencji
- pomoc w implementacji zasad FAIR do danych badawczych
- prowadzenie szkoleń
- przydatne narzędzia, poradniki
- współpraca w ramach polskiej sieci data stewardów Data Stewardship Competence Center Implementation Network GO FAIR

Findable Accessible Interoperable Reusable

DLACZEGO?

- Polityka Unii Europejskiej – „Open Data Directive” oraz wytyczne Science Europe
- Ustawa o otwartych danych i ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego oraz Polityka Naukowa Państwa
- Program grantowy Horizon Europe oraz Narodowe Centrum Nauki – wymóg przedstawienia planu zarządzania danymi we wszystkich wnioskach i obowiązek udostępniania danych w otwartych repozytoriach
- Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej i Fundacja na rzecz Nauki Polskiej – obowiązek udostępniania danych w otwartych repozytoriach
- Polityka Otwartości Polskiej Platformy Medycznej nakazująca naukowcom z GUMed dokonywanie wszelkich starań do publikacji danych badawczych w otwartym dostępie
- Wytyczne UNESCO i ONZ
- European Open Science Cloud – możliwość dołączenia do europejskiego projektu, w którym można zarówno udostępniać, jak i pobierać dane od tysięcy naukowców, dostawców i repozytoriów

CYKL ŻYCIA DANYCH BADAWCZYCH

WSPARCIE GUMED

- Zespół ds. Otwartej Nauki w Bibliotece Głównej – wsparcie merytoryczne
- Dział Projektów Badawczych – wsparcie w zakresie wniosków grantowych
- HelpDesk IT – wsparcie techniczne (GUMed NextCloud)
- Inspektor Ochrony Danych – wsparcie w sprawach związanych z danymi osobowymi
- Zespół Radców Prawnych
- Biuro "Centrum Wsparcia Badaczy"
- Dział Wsparcia Procesów

INFRASTRUKTURA

Polska Platforma Medyczna – największe w Polsce repozytorium publikacji i danych badawczych z zakresu medycyny i nauk pokrewnych. Każdy doktorant i pracownik naukowy GUMed posiada założony profil, który może aktualizować, dodawać publikacje, osiągnięcia i dane badawcze, przez co promuje swoje portfolio.

Most Danych – wspólny projekt uczelni FarU, wielodzielinowe repozytorium danych badawczych. Naukowcy GUMed mogą dodawać tam swoje dane bezpłatnie.

CI TASK (NCNdata) – przechowywanie i archiwizacja danych na potrzeby projektów NCN

Chmura GUMed NextCloud – bezpieczne miejsce dla danych. Dostępna dla każdego doktoranta i pracownika GUMed z poziomu Extranetu. Za jej pomocą można udostępniać dane innym użytkownikom oraz osobom z zewnątrz, modyfikować zakres dostępu, ustalić automatyczną synchronizację folderów na dyskach komputera z chmurą. Codziennie wykonywana jest kopia zapasowa. Podstawowy rozmiar przestrzeni w chmurze to 10 GB z możliwością rozszerzenia. Serwery znajdują się w lokalnej zabezpieczonej serwerowni.

Szyna Danych (w przygotowaniu) – system informatyczny umożliwiający naukowcom GUMed pozyskiwanie danych klinicznych udostępnionych w formie elektronicznej z systemów informatycznych UCK, przekształcenie ich do postaci zanonimizowanej (wyeliminowanie danych osobowych z punktu widzenia obowiązujących regulacji RODO), wyczyszczenie różnego rodzaju błędów oraz sformatowanie. Jednym z elementów Szyny Danych ma być narzędzie do automatycznego tworzenia planów zarządzania danymi.